

qd' dicitur **D**e ali' iudiciis subordina' .i. dicitur
con' dicitur **I**ng' us xpi est **D**e pane q' sum'
q'm' dicitur **P**articipio corp' dicitur q' est.
q'm' unus panis et un' corpus multi sum'
omnes qui de uno pane & de uno calice partia
pani **Q**uod dicitur **S**ed dicitur **P**ane q'
adun' hostias participes s' aliter **Q**uod
dicitur q' dicitur **P**roclat' s' in quid aut q'
p' dicitur s' aliquis **Q**uod s' dicitur **A**g' g' r' r' r'
demonis **P**roclat' **Q**uod dicitur **P**roclat' r' r' r'
vob' facite fieri demonior' **S**on' potestis videri
domi' bil' ac' & talis demonior' **S**on' pa
testis mensis domi' participes **Q**uod dicitur
demonior' **S**on' mulier' dicitur **Q**uod dicitur
fationis ille sum' **Q**uod dicitur **S**on' dicitur
omnia dicitur **Q**uod dicitur **S**on' dicitur
sunt **Q**uod dicitur **Q**uod dicitur **Q**uod dicitur
Quod dicitur **Q**uod dicitur **Q**uod dicitur
thyl' vultus **P**roclat' conficiat' **Q**uod dicitur
team & plerumq' eius **Q**uod dicitur **Q**uod dicitur
infideliu' ad com' et vultus **Q**uod dicitur **Q**uod dicitur

EX LIBRIS
ILLVSTRISSIMI VIRI,
DN. DAN. LVDOLPHI,
LIB. BAR. de DANCKELMANN,
S. REG. MAI. BORVSS. CONSILIARII
STATVS INTIMI, cetera,
BIBLIOTHECÆ ACAD. FRIDERICIANÆ
TESTAMENTO RELICTIS.

Xd. 28,

2. DISPUTATIONES
Institutionum Anatomicarum 17. & 18.

De

OSSIBUS CORPO-
RIS HUMANI, IN GENERE
ET IN SPECIE.

Quas

D. O. M. A.

SVB PRÆSIDIO

TOBIÆ KNOBLOCHII,
Marcobrettani Fr., Med. & Phil.D.

*In celeberrima Witebergensium Academia
defendendas suscipiet*

Ieremias VVidholtzius
Augustavindelius.

Ad diem 6 Decemb. horis & loco notis.

VVITEBERGAE,

Typis Cratonianis per Iohan. Gorman.
Anno cId Id CVII.

*Prudentia, dignitate, virtute, multarum
& maximarum rerum usu pra-
stantissimo viro*

Dn. DANIELI STENGLINO
inclytæ Reipub. Augustanæ
Consuli celeberrimo:

Nec non

*Singulari pietate spectatissimis & Am-
plissimis viris*

Dn. IOHANNI BAPTISTÆ:

Et

**Dn. CHRISTOPHORO STEN-
GLINIS, fratribus.**

*Patronis, Fautoribus & amicis suis summa
semper observantia colendis,*

*Hanc de ossibus διακουσιν in debita gratitudinis τεπερησιον,
amicitiæ & consanguinitatis προσημοσυνον*

Exhibet & offert

Respondens.

DE OSSIBUS CORPORIS HUMANI.

Dostquam tres ventris regiones aliquot συζηήσεσιν examinavimus, membrāq; , tam χυλώσει quàm αιμαλώσει inservientia perlustravimus: reliquum est, ut ultimum ἰσχον seu continens, ossa nimirum, quorum universam compagem ἐκ κεφαλῆς εἰς πόδας veteres σκελετὸν (ἀπὸ Ἰσ σκέλειν, quasi aridum & resiccatum corpus diceret) ad trutinam revocemus. Antequam autem ad specialem ossium enumerationem accedamus, in genere quædam essentiam eorum concernentia præmittemus.

CAP: I.

Definitur os, quod sit pars animata, ex terrestriore pinguioreq; seminis portione, à facultate procreatrice producta, ut fulciens partes molliores, firmitus atque securius moveatur animal.

1. Os definitur pars, non membrum, quia servata proprietate vocabuli membra sunt, quæ cum sint tota, in alias partes dividuntur, ex quibus constant: ita Caput, Pectus, Thorax,

A 2

cujus

cujus membra sunt, quae in alias partes, in os, ligamentum, venas, arterias & alia dividuntur. Pars verò propriè accepta, pro ut certa actioni destinata est, in alias partes non dividitur. Ab osse enim pars alia ossis separata, partis naturam non obtinet, quia actione & vita caret. Ideoq; etiam additur in definitione, est pars animata, Fern. lib. 2. Phys. c. 1.

2. De efficiente controversitur. Polybius existimavit, spiritum semini congenitum. Hipp. calidum innatum. Arist. calidum innatum & spiritum conjungit. Gal. à virtute formatrice oriri contendit; Est verò efficiens gemina principalis una, quam Gal. & Capivacius formatricem, specialius virtutem ossificam, & subnaturalis facultate comprehendit, vel adjuvans seu ministra, quae spiritus & calor.

3. De materia inter Medicos & Philosophos varie sunt disputationes. Quidam enim ossis materiam σπέρμα esse statuunt, alij menstruum sanguinem. Nos materiam proximam, semen esse defendimus, cum Archang. sequenti ratione. Quod nunc est, & antea non erat, necessario genitum est, aut ex nihilo, aut ex aliquo, non ex nihilo, quia ex nihilo nihil fit, natura duce, igitur ex aliquo, non ex quolibet, quia quodlibet non fit ex quolibet, sed tale fit ex tali. Procreantur ergò ossa ex tali, scilicet semine, non plantarum, sed animalis, non infœcundo, sed fœcundo, non ex toto, sed ex portione illius dura, crassa, ut docet Arist. 2. de gener. animal. c. 4. Gal. 1. de sem. 3. Hipp. de rerum principijs. Volumus itaque materiam ossis esse semen seu σπέρμα, & quidem crassissima & terrea illius pars, quae post spirituum operationem & effectiorem relicta fuit. Non tamen materia illorum omninò absq; humiditate est, sed aliquo modo humida, non glutinosa, sed pingvis.

4. Sed videtur hanc sententiã pugnare contra Galenũ, qui ait lib. 1. de fac. nat. & 2. c. 2. Omnes nostri corporis partes scribit conditas esse ex semine & sanguine. Ad quod respondemus, Galenum

Galenum non negare, ex semine omnes partes generari. Ex semine quidem fiunt omnes partes, vel quia semen ex sanguine generatur, vel ratione nutritionis & augmentationis, quia nimirum post deformationem & delineationem partium, in semine à sanguine materno foetus omne nutrimentum accipit, vel licet sanguis maternus semini commisceatur, foetu adhuc nondum descripto, quia tamen ante in substantiam seminis convertitur ille sanguis, quam ex ipso partes formantur, ideò potius ex semine quam ex sanguine, partes omnes generari dicuntur. Atque hinc Gal. ipse 1. de semine c. 12. & 16. affirmat. Corporis humani partes omnes ex semine factas esse; rectè itaque materia ossis semen esse statuitur.

5. Forma duplex, Essentialis, quae est, quae os est os, atq; anima vegetativa in spiritu & calore proprio ossium insidens, complet ossa ipsa, ipsarumq; functionum causa. Unde constat mortuorum non re, sed tantum nomine & equivocè dictari ossa, sicut lamq; haec accidentalem formam, quae in figura consistit, retinere. Arist. 2. de gen. animal. c. 1. Scalig. Exerc. 6. sect. 12.

6. Finis quaternario numero comprehenditur. 1. ut stabiliant formentq; partes molles: 2. ut eisdem speciem, figuramq; exhibeant: 3. ut homines & cetera animalia progrediantur & operentur: 4. ut impulsiones externas citra jacturam sustineant.

CAP. II.

DE DIVISIONE OSSIS,

1. Os dividitur in tres partes, 1. nomine caret, aut nomen totius retinet, 2. ἀπόφυσις ἔξωθεν προεβόλη, ἢ ἐκβύσις eminentia, productio, extuberantia, Celsus lib. 2. c. 1. ἀπόφυσις est pars ossis counata, & nihil differens ab osse, nisi quod instar gibbi & tuberculi promineat, latini vocant processum. Differt itaque ἀπόφυσις ab ἑπιφύσει, quod haec non sit pars ossis, deinde nullū ferè os est sine ἀπόφυσει, at ἑπιφύσει multa carent.

Hujus differentie tres, aut enim rotundo tubere prominere os, & dicitur κεβαλή: aut ex gracili & acuto principio sensim dilatatur, & ἀοχή cervix: aut in mucronem desinit, & in acutum finem protuberat, κορώνη seu κορώνος appellatur, estq; multiplex, 1. σολοειδής aut γεαφοειδής; 2. ἀγχυροειδής; 3. κορακοειδής, 4. μασοειδής.

Usus ἀποφύσεως est, 1. ad roborandam connectionem, 2. ut ex collibus prodeant, ligamenta & nervi, & ibidem inferantur. Deniq; ad tutandos & propugnandos nervos.

3. Vocatur Ἰνίφοσις appendix, applantatio, & nihil aliud est quam os ossi adnatum.

4. Usus appendicum sive implantationum, secundum Galenum est, ut sint quaedam ossium opereula, quibus contegantur sinus magnorum & medullorum ossium, ne in illis contenta medulla effluat. Alij Anatomici alium usum appendicum deprehenderunt, nempe, illas ossibus adjunctas esse, firmiter & robustioris connectionis causa, ut nimirum ex appendicibus prodirent ligamenta, ad compositionem & articulationem roborandam necessaria. Hec igitur ligamenta, cum in ipsis ossibus figi & coherere non possint, propter duritiem, ideo natura illis substravit corpus intermedium, nempe appendices Cartilaginosas, & ossibus molliores. Hinc etiam colligitur, non constare sibi Galenum, qui scribit: appendices duriores esse ipsis ossibus.

C A P. III.

DE CONIUNCTIONE SIVE COMPOSITIONE OSSIS.

1. Coniunctio seu Compositio est concinna ipsorum inter se aptatio, ad edendos omnes motus à natura institutos. Hujus species sunt: 1. ἀρθεση articulatio, qua ita junguntur, ut moveri

veri possint. Hujus species dua, alia laxa διάρθρωσις, ejus species tres. 1. ἐνάρθρωσις, ubi rotundum aut oblongum caput in sinum aliquem inseritur: hoc modo cohaeret os humeri, cum osse scapulae, os femoris cum coxendice, in quibus motuum omnium differentia apparent. Extensio sc: antrosum, retrorsum, contractio ad latera, & rotatio in circulo. 2. Ἀρθρωδία cum raritas in superficie & capitulum depressum. 3. γίγγλυμος, quo os idem excipit & excipitur. Gal. lib. de oss. & Hipp. lib. de arte. c. 34. Exemplum ἀρθρωδίας habemus in connectione vertebrae primae cum secunda, ita radij cum ulna. Exemplum γίγγλυμος, habemus etiam in compositione humeri & ulnae, femoris & tibiae.

Atque haec sunt differentiae, διδεξθώσεως, in quas dividitur συνάρθρωσις: distinguuntur tamen inter se eadem ratione, qua ipsorum genera.

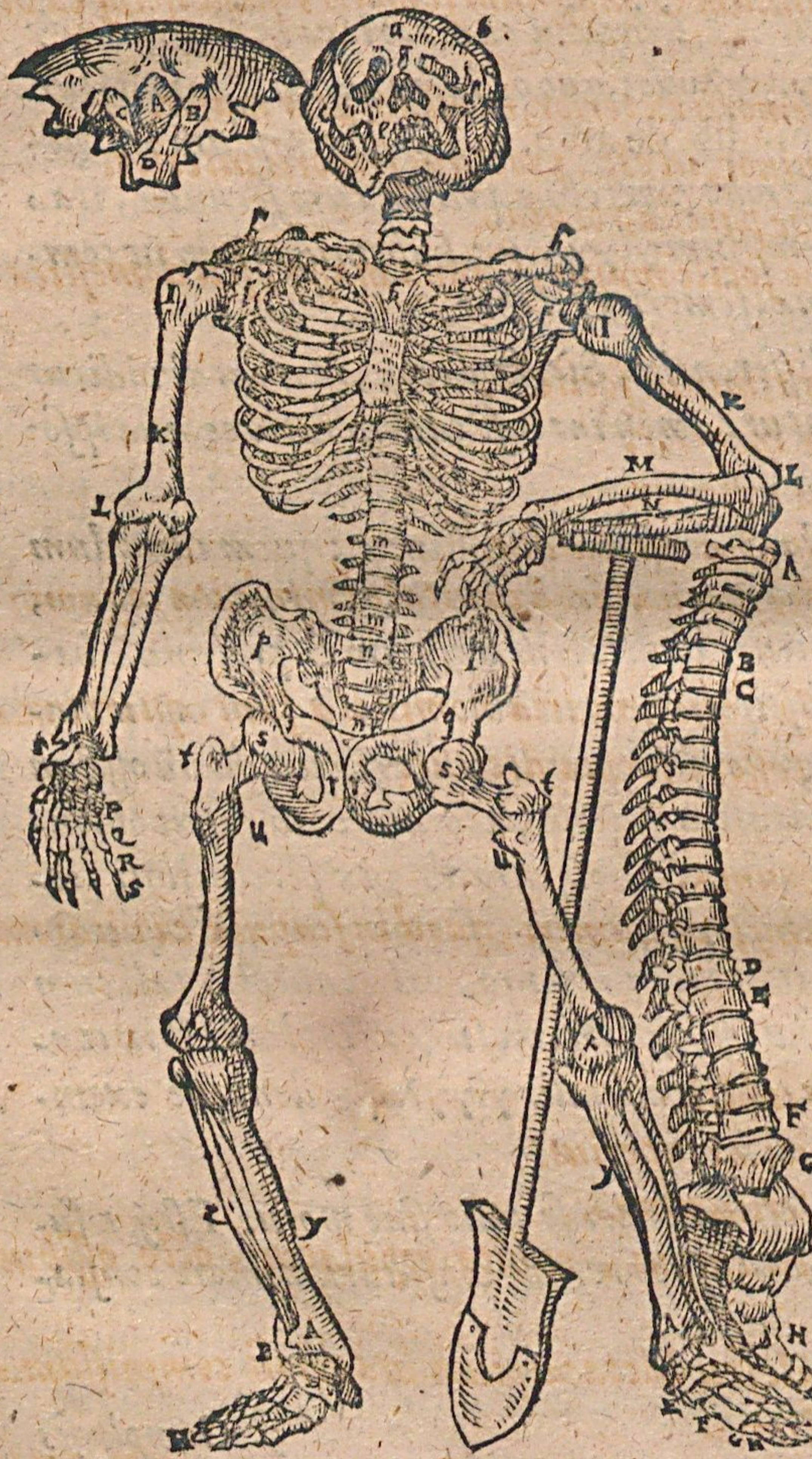
2. Alia compacta & constans συνάρθρωσις: quemadmodum enim ἐνάρθρωσις, quae species erat, διαρθρωσεσθ, est duorum ossium, quorum alterum suscipiens, cavitatem amplam & profundam habet, alterum id quod suscipitur, caput oblongum, & cum motu manifesto: ita etiam ἐναρθρωσις, quae species συνάρθρωσεως duorum ossium est, quorum alterum cavitatem magnam, alterum vero caput oblongum habet, cum motu admodum obscuro, & vix perceptibili, eodemque modo in ἀρθρωδία & γίγγλυμῳ. Exemplum ἐναρθρωσεσθ propria sub συνάρθρωσει, cum motu obscuro, est connectio tali cum osse naviformi: ἀρθρωδίας obscurioris motus, exemplum est in conjunctione postbrachialis cum brachiali. γίγγλυμος denique exempla sunt in osse tali & calcis.

3. Symphysis est ossium inter se unio sine motu. Estque 1. sutura, quae est ossium compositio rerum consutarum more conflata, quales sunt suturae calvae.

3. Gomphysis

4. Gomphysis est ossium structura, qua instar clavi os ossi
 infigitur, ut dentes.

Sceletus, quo series ossium atque compages
 εν κεφαλῆς εἰς πόδας in conspectu ponitur,

- A Os frontis.
- B Os verticis.
- C Ossa temporum
- d Os gena superioris.
- e Os gena superioris, cui & foramen incisum est, nervi proximè subter oculi orbita foras elabentis, & mortario-
 la dentium superiorum impressa da die
 Augenzehne stehē.
- f Maxilla inferior
- g Nasi ossa.
- hh Claviculae sive juguli.
- i Cartilago mucronata ossis pectoris.
- K τὸ στέγον, id est, Os pectoris.
- MM Vertebrae lumborum.
- n Os sacrum.
- o Cartilago, qua
 tanquam

tanquam ferrumine ossa ea ad pubem coherent, ita firmiter, ut in partu minimè hiscere queant, foetu viam foràs affectante.

pp Ossa ilium.

qq Ossa ischij.

rr Ossa pubis.

s.s. Caput rotundum & magnum femoris, quod ischij cavitatem ingreditur.

tt Processus femoris exterior, id est, rotator major.

vv Rotator minor, id est, processus femoris interior.

xx Os genu sive patella, rotula.

y Os tibiae, sive focius majus, Canna major, seu domestica cruris.

z Fibula, sura, minus focius.

A Malleolus interior.

B Malleolus exterior.

C Talus, astragalus, os balista.

d Os osnae, quod dicitur naviculare à cavitate lincris, ita cognominatum.

e Quatuor ossa, quorum tria nominata sunt, quartum, quod dicitur à cubi sive tessera forma dicitur.

f Ossa pedij.

GH Ossa digitorum.

I Caput brachij sive humeri, quod in scapula cavitatem inseritur.

K Os brachij.

L Articulatio cubiti.

M Radius cubiti os superius.

N Cubiti os inferius ulna.

O Brachiale seu carpus, cubito copulatus, octo ossibus concinnatus.

P Postbrachiale seu Metacarpium brachiali commissum, ossibus quinque extractum.

B

QRSDi-

QRS Digni man, quinq, postbrachialis ossibus quinq, imit a-
tes, ex quibus quatuor, tribus, pollex duobus tantu ossibus constant.

Secunda Figura dorsum universum e vertebra ipsius invicem
contextis ostendit.

AB Cervicis vertebra septem.

CD Thoracis vertebra duodecim.

EF Lumborum vertebra quinque

GH Sacrum os sex ossibus efformatum.

Tertia Figura occipitij os a Calvaria separatum exhibet.

A Foramen occipitij ossis, dorsalis medulle gratia excisum.

BC Capitula duo occipitij, quae prima cervicis vertebra co-
articulantur.

D Asperitas in foraminis ab anteriore sede cui ligamentum
inseritur.

§. Harmonia est ossium symphysis per simplicem lineam ef-
fecta, quales commissura ossium in maxilla, superiore naso, palato,
orbita oculorum. Hoc modo omnia genera superioris ossa, & ossa nasi,
ita palati ossa connectuntur. Postremo loco notandum, omnis con-
nectio, cuiuscunq, generis sit, perficitur & absolvitur interventu
alicuius medij. Illud medium triplex est, vel cum per carnaem ali-
quid alteri adheret, ut dentes in alveolis defixi, permanent benefi-
cio gingivarum & dicitur talis connectio συτάσσωσις: vel per
nervum sive ligamentum, ut plurima ossa, & dicitur connectio
συνδέσσωσις: vel deniq, per Cartilaginem, ut os pectoris cum costis;
vertebra cum osse sacro, quae connectio dicitur σπυχόνδρωσις. Neq,
videtur assentiendum Galeno, qui has tres connectiones, vel tria
haec intermedia tantum ad σούφωσιν refert cum in connectione
omni per articulum eadem reperiat, id quod experientia & α-
νωψία anatomica probat.

Tantum de prima disputatione, nimirum
de Ossibus in genere.

DISPV.

De Ossibus in Specie.

Xplicata ossium essentia & adfectionibus, jam seorsim singula examinanda veniunt, quod ut præstemus facilius Sceleton in quatuor classes dividimus, 1. in ossa capitis, 2. in ossa spinæ & thoracis, 3. in ossa brachiorum, 4. in ossa pedum.

De Calvaria.

CAP: I.

CRanium seu Calvaria est os capitis cerebrum continens & communiens.

I. Calvaria græcis κέρυον, quod sit velut κέρυον & galea.

II. Totum hoc os mira naturæ providentiæ crassum est & rarum constructum: 1. Crassum quia cerebro est propugnaculum, 2. Rarum verò & laxum, 1. ne pondere gravaret, 2. ut succum pro alimento contineret, 3. ob vaporum perspirationem. Gal. 1. de usu part. 18. 9. ul. part. 1. 2.

III. Pluribus ossibus coagmentatum est; hoc ideo contigisse, inquit Paræus, quo foret cerebrum ab internis & externis injuriis tutius: Nam cranium cum sit ædificij humani tanquam insumibulum, ad quod totius corporis sumi omnes si unico osse compositum fuisset, exitus sumis illis non patuisset. Sic ergo homini natura adversus internas iniurias cavuit; sed & adversus externas voluit pariter caput pluribus ossibus constare, ut uno osse fracto reliqua incolumia remanerent subsistente in ipsa

offium divisione ictus violentia. Idem innuit Laurentius lib. 2. c. 8. ubi inquit securitati cerebri consulens natura, non unico osse sed pluribus solidum id tectum (cranium) efformavit.

Constat ossibus octo, sex proprijs, & duobus communibus. Arist. 3. hist. 17.

4. Proprium primum est os frontis $\mu\epsilon\tau\omega\pi\omicron\nu$ quasi $\mu\epsilon\tau\epsilon\varsigma\ \omega\pi\alpha\epsilon\gamma$, aliis coronale, Barbaris inverecundum, in plerisque unicum est, quibus temperies cerebri aliquo modo humidior, in aliis gemina, ut in viris & mulieribus aetate senescente, & in pueritia. Temperamentum partis mediae succius, inferius minus siccum & figura rotunda, sed circa oculos aliquomodo depressa. Maius os hoc frontis quam temporum, & occipitis, licet hoc illo crassius & firmitus. Connectitur cum ossibus brechmatum, temporum, nasi, ossibus & jugali. Gal. de oss. 1.

5. Secundum est os occipitis $\iota\omega\omicron\nu$ ab $\iota\delta\upsilon\varsigma$ & incurvari, alijs quasi $\iota\upsilon\epsilon\varsigma$ a nervis, quia pars illa magis nervosa. In adultis est unicum, in pueris & recens editis ex septem constituitur. Est vero omnium crassissimum & durissimum, figura vero est rotunda, sed prominentia maior ac in osse frontis. Galen. 5. de oss. 1.

6. Tertium & quartum sunt duo ossa, quorum unum in dextro, alterum in sinistro est latere, dicuntur Graecis $\beta\epsilon\epsilon\gamma\mu\alpha\tau\alpha$ a $\beta\epsilon\epsilon\chi\epsilon\upsilon$, id est, irrigare, mollescere. Substantia horum teste Hipp. est omnium rarissima, & maxime debilis. Figura ferme quadrilatera, & in parte media aliquo modo assurgit. Gallen. 1. de oss. 1.

7. Quintum & sextum sunt ossa temporum $\nu\epsilon\omicron\tau\alpha\ \Phi\omega\nu$ a $\chi\epsilon\omicron\tau$ pulsus, alias squamosa, quia instar squammarum componuntur. Item petrosa & lapidosa, unum in quolibet latere tenuissimum & durissimum. Parte infima succius quam summa. Figura triangularis ferme. Adiunguntur vero his duobus

duobus ossibus cavitates & processus. Volk. Pla. in tabul. Fallop.
l. 1. obler. c. 3. Plat. tab. 7. Gal. 8. us. part. 6.

8. Cavitationum sunt duae: 1. externa & illa, cui maxilla inferioris processu committitur. 2. Interna, qua auditus Organa complectitur. Quorum tria sunt. I. Malleolus representat femoris imaginem, parte altera rotundo capite, parte reliqua in mucronem desit. II. Intus formam referens dentis molaris, III. Stapes seu stapha quod assimiletur ferro illi, quo equorum sellis insidentes pedes sistunt. Ossicula haec solidissima ut resonent, & quod mirum, eorum in puero eadem qua in sene magnitudo. Connectuntur membranis tenuissimis, nec non leva interiecta cartilagine. Equidem malleus incumbit incudi, cuius processus longior in stapedem inseritur.

9. Processus iterum duplex, proprius & improprius. Improprius est Cartilago, qua caput auris erigit.

10. Proprius ex osse conflatus quadruplex 1. Mastoideus mammillaris, quod uberis vaccini formam representet. Est utrinque unicus, minus solidus, siccusque. Situs est uterque post formam pro sono hauriendo constructum, 2. Suloideus vel zeaφιοιδης quod Calami scriptorij figuram representet. 3. Portionem constituit Zygomaticis. 4. Est intra positus nomine carens, geminus itidem durior & solidior, lapidis instar, ab Anatomicis praerupte rupi confertur, oblongus, minus crassus, versus os basilare crassior parte opposita.

11. Primum commune os est basilare, quod capitis basis σφλωειδης, cunifforme partim, quod formam aliquam cunei referat, partim quod reliquis inseratur. Os sella, quod cerebrum ipsi quasi insideat: πολυμορφον multiforme, Arabibus os colatorij, quia huic glans pituitaria adiacet, qua cerebri supervacua carne suaporosa & bibula, spongiae instar excipit, eaque per ossis hu-

ius foramen in palatum pedetentim instillat. In adultis est unicum, in pueris vero in quatuor distinctum partes, ut notat Fallopius. Crassissimum omnium, quæ in Cranio deprehenduntur, ex cavatū parte supra, ut glandula pituitaria insidere queat. Processus sunt gemini unduocidēs quem sellam, à sella equina forma nuncupant. Externos ἡερωγώδες dicunt, quod vesperilionum ἡερωγα, id est, alam representent.

XII. Alterum commune os ἡδυοειδēs, cribrosum ex quatuor ossibus conflatum. 1. Tenue & perforatum, ad initium nasi, quod odoribus ad cerebrum devehendis consecrarunt. 2. Media parte summe acutum & solidius, crista galli ob figuram appellatur. 3. Os ἠπογγοειδēs molle rarum & fungosum; in narium cavitatibus contentum, 4. est ossiculum inferius latius & tenuius, ipsarum narium sepimentum. 5. Habet etiam calvaria suturas veras & spurias: veras tres. 1. Est coronalis σεφανιαία, quod ea capitis parte coronæ gestari solent, 2. Sagittalis ὀβελιαία ῥαβδοειδēs, Ἰπζευγῶσα, à Ruffo dicitur. 3. Figura literæ λ λαμβδοειδēs. Nothæ seu spurie due, quæ περσικυλλήματα, λεπιδοειδῆ squamosæ dicuntur. Usus harum multiplex, 1. faciunt ad liberam fuliginum transpirationem, 2. Ut duram cerebri membranam undiquaq; suspendant, 3. ad vasorum, quæ cranium & cerebrum irrigant, exitum, 4. ut Medicamentorum externorum vis altius penetret.

CAP. II. De Maxilla.

1. Maxilla dicitur à malo; id est, gena quod rotundam mali speciem referat. Græcis γένος, ἀπο τῶν γράειν, quod ibidem barba prorumpat, 2. duplex maxilla superior Hippocrati proprie

proprie ὄστος, Gal. ἀνω ὄστος, & inferior Hipp. πᾶσι, Gal. κατω-
ὄστος.

2. Maxilla superior est os immobile & brevius. 1. In omnibus animalibus immobilis excepto Crocodilo & Psittaco 2. De ossibus quibus haec constat controversia. Alij enim 11. alij 12, alij 13. referente Columbo numerant. Primum & secundum in utriusq; oculi orbita, magnitudinis mediocris, ut eam oculi partem, quia accumbit, foveat. Deinde quatuor recensentur, duo in oculi unius orbita, quorum unum tenuissimum, minimum & aliquomodo rotundum, alterum in parte inferiore quadrilaterum, firmitusq; cum osse frontis, & processu ossis basilaris junctum.

Septimum & octavum os, omnium maximum, parte inferiori elatum & rotundum, cui labia adsunt. Nonum & decimum inter os palati, & processum ossis basilaris descendente positum, tenuius & solidius. Undecimum & duodecimum est os nasi tenuius aliquomodo, extra rotundum, & intus excavatum Laurent.

3. Maxilla inferior cava & medullosa, ad dentium nutritionem, accretionem, & novam ut superior generationem faciens.

1. Constat haec in adultis uno osse, sed in puerulis gemino, ad medium membrum artificiosè collato.

2. Est os durissimum & solidius parte externa. Quapropter pars interna minus, externa magis sicca.

3. Rotunda in hominibus, in brutis oblonga.

4. Processus habet duos 1. In acutum vergens κορῶν dicitur, in quem temporalis musculi tendo, inseritur, 2. ad aurem κωνοειδῶδες appellatur, cuius beneficio maxilla inferioris cum osse temporum fit articulatio.

5. Accidentia huic tria, 1. cavitates quaedam, quibus dentes inseruntur, Φάττοι Φάττια, Boetia Barbaris mortariola.

2. Ἰύγυμα

2. Ζύγυα os jugale, vel pentanum propriè non est os, sed processus geminus, 3. Dentes.

C A P. III. De Dentibus.

Dentes sunt ossa omnium durissima, intus cava, nervis, venis, arterijsq; prædita, per gomphysin articulata, molliendis & præparandis cibis primò & per se à natura instituta Gall. 11. usu. part. 8. & 9.

1. Dentes quasi edentes, Græcis ὀδόντες quasi ἐδόντες.
2. Causa efficiens est virtus Δυσπλασικὴ speciatim dentifica à Capivacio dicta, quæ calori utitur fortiori. Materialis est alimentum viscosum & medullosum in maxilla utraq; genitum. Forma nota. Finis primarius ut cibos molliant, & attenuent, secundarius ut inserviant vocis formationi. Arist. 2. gen. an. 4.
3. Dentium historia dividitur, in generalem & particularem. Generalis est in qua consideramus, 1. totam seriem dentium, quæ Βεγγυὸς dicitur, id est, septum, quod Linguam sapiat, 2. locum vel partem, quæ gingivæ proximi sunt, hæc μωμισκὸς dicitur. 3. sedem, quæ concavi sunt intus, & ὀλιμισκὸς appellatur. 4. sumitates latas, quibus cibum mandimus, & τραπέζαι, id est, mensæ vocantur. 5. Dentium interstitia quæ ἀρμοὶ vocantur. Particularis est in qua consideramus nomina & officia, & numerum dentium.
4. Partibus constant duabus, superior extra sinum maxillis eminent, Truncus, Inferior radix alveo maxilla inserta.
5. Numerus dentium quatuor cancellis includi potest, 1. sunt quatuor incisori in utraq; maxilla ἰομεῖς, διχασῆρες, πρῶτοι, primi non ortu, sed occurso, 2. Canini utrisq; incisorebus adherentes κωδόντες duo. 3. Molares, viginti μύλοι, μύλεται & μύλοι, quod

quod instar molarum cibum citissimè conficiant 4. Dentes sapien-
tes σαφρονήτες, quod aetatis anno tricesimo, & quarto septenario
orientur. Avicenna dentes intellectus, Aristoteles νεαντήρες vo-
cat.

5. Usus dentium duplicem tradit Aristoteles 5. gener.
anim. 3. & 3. part. anim. 1. alterum communem & primum,
qui est preparatio & masticatio cibi, formatio vocis, alter est se-
cundarius, nimirum ipsum robur, quod accedit animalibus à den-
tibus, quo robore utuntur, alia quidem ad sui tutelam & defensio-
nem, alia verò ad offensionem & rapinas, ut animalia carnivora
rapacia, ut lupi, Leones, &c.

De Osse Linguae.

CAP. IV.

Linguae inserviens os, anteriore parte, qua os
respicit, valdè obtusum, posteriori parte, qua ad
fauces vergit, concavum.

1. Graecis dicitur υοειδές, quasi υψλοειδές quia literam
γ, λαμβδοειδές quia λ exprimit. Galen. 7. usu part. 19. de diss.
musc. 13. de diss. ner. 10.

2. Figura quasi arcuata est, ne inspirationi seu deglu-
tioni fiat impedimento.

3. Magnitudo in homine mediocris, in corvo maxima.

4. Ex ossibus conflatum quinq;, 1. Basi est os unum in-
star fulcri, cui reliqua innituntur, 2. Lateribus duobus longiori-
bus, quae ad cervicem annectuntur ex octo particulis, ut lingua
exactius moveatur, 3. Processibus duobus, qui sunt exigua ossa ad
basin, ut eo firmitus caro linguae sustentetur.

C

CAPUT

CAP. V.

De Ossibus Spinæ & Tho-
racis.

Spina est os à cranio usq; ad supremum pe-
dem, varijs inter se partibus articulata.

1. Dicitur spina, quia spina instar prominentes habet partes,
Græcis ἀνώμα Galeno & Aristotele πᾶσις.

2. Dividitur in collum, dorsum, lumbos & os sacrum.
Cervix seu collum est os spina, quod incipit à foramine occipitis, &
desinit in initium pectoris. Constat ex septē vertebra, quarum sex
communem habent formam, septimum vero dens dicitur, quia à
forma aliquo modo declinat. Gal. 12. us. part. ad fin. usq; & Primi
capitis lib. 13.

3. Dorsum Græcis ὠστρον latius, tergum est illa spina pars,
quæ incipit à cervice, & desinit in lumbos ex 12. vertebra confla-
tur. Lumbi tertiam spina partem constituunt, quinq; ta-
men vertebra constant, & crebris foraminibus pervia sunt, ea-
rumq; obliqui processus, superiores quidem sinuum speciem refe-
runt, inferiores paululum eminent. Fallop. lib. 1. observ. c. 16. &
seq. Vesal. l. 15. c. 17.

4. Deniq; os sacrum, non quod sacri & arcani quidpiam
contineat, sed ob magnitudinem, est enim omnium totius spina ossium
maximum. Constat verò quinq; ossibus, aliàs sex, quæ in puerulis
facile separantur, in adultis verò ita coalescunt, ut unicum appa-
reat. Inscribuntur hæc ossa in vertebra numerum propter si-
militudinem.

Ad

Ad extremum huic ossi adheret cartilagineum os, quod à similitudine, quam cum Cuculi rostro habet κόκοζ dicitur. Tribus constat ossiculis, interdum quatuor. Primum reliquis est latius & maius, supernè sinum habens, quo unam postremi sacri ossis partem excipit. Reliqua tria rotunda quodammodo sunt, & in acutum tendunt.

Hæc Figura OS sacrum de pluribus ossibus plerumq; 5. multoties 6. interdum 7. consertum, demonstrat. Altera, caudam (κόκοζ) ab ima parte sacro appensam ossibus 4. teretibus structam exhibet.

De Ossibus Thoracis.

Thorax illa corporis dicitur regio, quæ sedem cordi, & Organis huic inservientibus parat.

1. Thorax dicitur τὸ ἔσογον à saliendo, vel juxta stoicos πνεῦ τὸ θεῖον ὡγεν, quod divinum quid contineat.

2. Dividitur in anteriore & posteriore partem, Anterior complectitur. 1. Os pectoris στήνον Hipp. στήθ, constat juxta alios ex 4. juxta alios ex 5. 6. vel 7. Sunt q; ossa illa spongiosa & mollia. Figura in hominibus fermè triangularis, in brutis rotunda. 2. Costas πλευρῆς naturaliter in uno quoq; latere 12. Præternaturaliter in uno quoq; latere 13. Sunt vero costæ aliæ γνώσται germanæ, quod sterno articulantur, numero septem, quarum duæ superiores ἀντιπερὶ στήθος, quasi sequentes duæ σερπῆν solidae, tres ultima σερπῆνides pe-

thorales. Solidiores verò & firmiores hæ sunt parte interna, spon-
giose & rare, figura semicirculari. Notha seu spuria, qua cum ster-
no non junguntur, & sunt numero quinq;. Gal. lib. de off. 13. 8.
adm. anat. 1.

3. Usus harum est ut viscera in medio ventre contenta
defendant & musculos inspirationi inservientes sustineant.

4. Os ἑξήκοιδες quod gladio similis sit, mucronata cartilago
adpellatur: item malum punicum seu granatum, varius bifidum,
frequentius unicum observatur. Est totum cartilagosum, sed
ceteris durius. Duo verò anterioribus hisce ossibus annectuntur.
1. Est os cordis, quod in grandioribus animalibus observatur. 2.
Claviculae geminae κλειδες sternon cum scapulis jungunt & clau-
dunt. Posterior thoracis pars complectitur scapulas, quarum duæ sunt
dextra & sinistra, figura trapezia seu propemodum triangula, tri-
bus potissimum lateribus constant. Processus habent tres, 1. ἀυχὴ
& ὀμοκοπήλη, 2. κορυκοειδές 3. ἀκρώμοι & appellatur. Gal. de off.
14. & 13. us. part. 10.

Os innominatum est osi sacro pertinaciter
adstrictum.

1. Oribasius os ἀνώμοτον. Rufus ἰχίον vocat.

2. Unum in adultis, in junioribus triplici linea distin-
ctum cernitur, unde in tres partes dividi solet. 1. Omnium latissima,
& superior, os λαγόνιον, id est, Ilium dicitur, 2. Os pubis vel pectinis,
3. ἰχίον os coxendicis dicitur, in quo cavitas profunda, seu acetabu-
lum conspicitur, femoris capiti excipiendo dicatum. Ut habet
Laurent. lib. 2. de ossibus.

CAP. VI.

De Ossibus Manuum.

Manus

Manus à scapula ad summos usq; digitos dividitur in humerum, cubitum & extremam manum.

1. *Brachium* βραχίον Celso humerus, est maximum brachij os, teres & longum, parte superiore, cum scapula inferiore cum cubito conjunctum. Partes habet duas, caput superius magnum & rotundum, inferius in tria distincta & inaequalia velut capita exurgit, sinum itidem appendicem & duos processus.

2. *Cubitus* est os inter humeri flexum & carpum in longum intercedens, πῆχυς & ὠλένη, duobus constat ossibus, 1. *Ulna* Arabibus facile maius, est os cubiti, maius. inferius teres crassius versus humerum tenuius, constat etiam capitulis duobus, sed inter se dissimilibus. 2. *Radius* est os brevius & superius, rotundum aliquo modo, licet parte interna & media acuminatum, capita item habet duo. Componitur verò cum ulna per arthrodiā. Gal. 17. de oss.

Manus Graecis ἀκρόχες triplicibus donata ossibus. Primò brachialia κρᾶπιός comprehendit οὐστο ossium struem, quæ duplici ordine distincta proprijs caret nominibus. Hac cū radio per Διάρθρῳν, secum invicem per synarthrosin, cum metacarpo partim per synarthrosin partim per diarthrosin conjuncta.

Secundò μετακράπιον seu postbrachiale quatuor tantum ossibus constat, oblongis & gracilibus, quæ inferiori parte cum carpo per dubiam articulationem, superiore cum digitis per ginglymon connectuntur, habent in utrisq; extremis Epiphyses. Gal. de oss. 19.

Tertiò digiti 15. ossibus constant, triplici ordine dispositis. Hanc digitorum seriem Graeci Φάλαγγας acies & agmina vocant, item σωτᾶλίδες, articulantur per ginglymon. Eorum autem tubercula κόνδυλοι nodi intermedij dicuntur, quæ suscipiunt & suscipiuntur, ideoq; articulantur per Enarthrosin. Inter di-

gitorum articulationes ossicula σεσαμειδῆ, Sesami semen referentia reperiuntur, quorum incertus est numerus, sunt hæc ad articulationis robur, & stabilitatem constructa. Gal. d. l. i. u. part. 14.

C A P. VII. De Ossibus Pedum.

Ossa pedum sunt, quæ totam ossium struem, à coxa usq; ad extremum digitum pedis comprehendunt.

Suntq; Triplicia.

1. Femur Græcis μηρός καὶ μηρὸν est os omnium maximum supra acetabulo coxendicis infra genu inarticulatum, figuram habet rotundam rectamq; sed non exquisitè, duabus constat partibus. Quarum superior tres habet apophyses. Caput omninò maximum Hippocrati κατ' ἐξοχὴν αὐτῶν Gal. de oss. 21. 3. de us. part. 9. Duo os trochanteres, eorum alter externus, μέγας τροχοντήρ magnus rotator, alter internus minor. Inferior pars capita habet duo sinumq; unicum.

2. Crus complectitur ossa à femore ad extremum usq; pedem, curvatura illa, qua os cum femore committitur, genu dicitur. Duobus verò constat ossibus. 1. Tibia κνήμη & crassum, & grandius aliis ad femur ascendens, superior tibia pars longior & crassior habet sinus duos capita femoris excipientia, & processum in medio. Inferior pars sensim attenuatur, in cuius extremo appendix prominens, & gibbus cernitur, σφυρὸν, id est, malleolus internus dicitur, anterior tibia pars in acutum & oblongum angulum producta ἀκναιδα, id est, spina vocatur, 2. Fibula πτερό superiore parte genu non attingit, inferiore parte processum mittit, quem extremum malleolum vocant. His verò ossibus communè prestat operam

ram

ram, os rotundum, quod femoris & tibiae articulatim adheret, μύ-
λη mola, vulgus rotulam sive patellam appellat. Galen. d. l. c. 22.
3. ul. part. 13.

3. Extremus pes πῆξ, ὄργανον κῆβαλκόν, instrumentum pro-
gressionis, tres habet partes.

Primò Tarsus ossa habet 7. 1. ἄστρογάλα & ἄστρο, talus,
os balistae, ab imis tibiae & perone processibus comprehenditur, 2.
πῆξ calx, calcaneum maximum & crassissimum, 3. σκαφοειδὲς os
naviculare habet in gibbosa parte tres superficies planis proximas.
4. κωβοειδὲς os tessera quadratum. Reliqua tria innominata à
Fallopio χαλκοειδῆς cuneiformia dicuntur. Gal. d. l. 25.

Secundò Metatarsus πῆδιον, alij plantam quinq; ossibus con-
stat, prima parte crassus & sinuatus, qua cum quatuor postremis tar-
si ossibus componitur, altera cum primis digitorum articulis jungi-
tur.

Tertiò, ossa digitorum quatuordecim tandem sunt, eadem
aciè disposita, excepto pollice, qui duobus tantum ossibus constat,
articulantur per ginglymon, & sesamoida habet ad articulorum
robur.

Et hæc de totius corporis ossibus plura,
in conflictu audiemus.

ΠΑΡΑΔΕΙΠΝΙΑ.

I. An ossa sint frigidiora & sicciora pilis? *Affirmatur
prius.*

II. An omnia ossa medullam habeant & an sit ossium
alimentum? *R. medulla propinquum, sanguis vero remotum.*

III. An verum sit quod asserit Cornelius Celsus: ca-
pita sine cranij suturis non modo validissima ac firmissima es-
se, sed etiam ab omni dolore penitus immunia? *Negatur. Ra-
tio quia vaporibus exitus pateat necesse est.*

IV. An dentes sint ossa & num sentiant? *Aff.*

V. An

V. An sit juxta Galenum os in corde? *Negamus in homine. In cervo concedimus.*

VI. An costa de qua fuerit facta Eva integritati corporis Adæ fuerit necessaria, an supervacanea? *Superflua si consideratur Adam ut singularis homo & particularis persona, necessaria secundum Dei electionem, qui ex Adami costa corpus Evæ fabricare constituerat.*

VII. An idem sit numerus costarum in viris ac mulieribus? *Aff. naturaliter.*

VIII. Cur ossa combusta, primum nigra sint, postea vero albescant? *R. Id fieri propter exsiccationem & resolutionem humidi spirituosissimi tenuisq[ue].*

F I N I S.

Farbkarte #13

B.I.G.

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

ONES
 icarum 17. & 18.

ORPO.
 GENERE
 IE.

A.
 DIO

BLOCHII,
 ed. & Phil.D.

*um Academia
 cipiet*

dholtzius
 elius.

is & loco notis.

G AE,

ohan.Gorman.
 VII.

18

Handwritten text on the book's spine, including 'BIBLIOTHECA' and 'MUSEUM'.

